

ZUR434 Metodologie mediálního výzkumu

Sylabus předmětu/ podzim 2016

Ukončení: zkouška

Počet kreditů: 8

Rozsah: 2/0

Garant: prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.

Kontakt: smahel@fss.muni.cz

Další vyučující: Mgr. Marína Urbániková, Mgr. Kateřina Kirkosová

Základní charakteristika:

Kurz je jednosemestrový, v rozsahu dvou hodin týdně.

Cíl kurzu:

Kurz si klade za úkol seznámit studenty se základními pojmy a koncepty metodologie mediálního výzkumu.

Požadavky:

Předmět je ukončen zkouškou – písemným testem. Písemný test bude obsahovat jednak znalostní otázky a jednak prověří schopnost studenta přemýšlet nad zadaným metodologickým problémem.

Osnova předmětu:

23.9. 2015 Vyučující: David Šmahel

1. Úvod do kurzu. Představení sylabu. Podmínky absolvování. Motivace ke studiu metodologie výzkumu.

30.9.2015 Vyučující: Marína Urbániková

2. Věda a vědecké poznání. Teorie vědy. Hlavní výzkumná paradigmatata sociálních věd. Mediální studia jako vědecká disciplína.

Klíčová slova: lidské poznávání, rozdíly každodenního a vědeckého poznání, věda, výzkum, metoda, metodologie, základní otázky vědy, specifika a limity sociálních věd v porovnání s přírodními vědami, kauzalita, objektivita sociálně-vědního poznání, teorie vědy (pozitivismus, Popper a falibilismus, Kuhn a vědecké revoluce, Feyerabend a „anything goes“), hlavní výzkumná paradigmatata sociálních věd (pozitivismus, konstruktivismus/interpretativní přístupy, kritický realismus), mediální studia, jejich místo v systému věd, jejich hlavní výzkumná paradigmatata

- Povinná literatura:
 - * Babbie, E. 2001. The Practice of Social Research. Belmont, CA: Wadsworth. Kap. 1.: Human Inquiry and Science, str. 16-39.
- Doporučená literatura:
 - Deacon, D. et al. (1999): Researching Communications. A practical guide to methods in media and cultural analysis. London: Arnold. Kap. 1: Approaching research, str. 1-13
 - Descartes, R. (1992): Rozprava o metodě. Praha: Svoboda.
 - Disman, M. (1993): Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum. Kap. 1 „Jak se dělá věda“, str. 11-30.
 - Fay, Brian (2002): Současná filozofie sociálních věd. Multikulturní přístup. Kap. 10: Můžeme jiným rozumět objektivně? Str. 237-260.
 - Weber, M. (1998): Metodologie, sociologie a politika. Praha: Oikumene. Kap. 1: „Objektivita sociálněvědního a sociálněpolitického poznání“, str. 7-63.
 - Creswell, John W. (2003): Research Design. Qualitative, Quantitative and Mixed Methods and Approaches. Second Edition. London: SAGE. Kap. 1: A Framework for Design, str. 1-12.
 - Feyerabend, P. K. (2001): Rozprava proti metodě. Praha: Aurora.
 - Hollis, M. 2011. The philosophy of social science. An introduction. Cambridge: Cambridge University Press.
 - Jarvie, I. a Zamora Bonilla, J. P. (2011). The SAGE handbook of the philosophy of social sciences. London: SAGE.
 - Jensen, K.B. (2002): The social origins and uses of media and communication research. In: Jensen, Klaus Bruhn (2002): A handbook of media and communication research :qualitative and quantitative methodologies. London: Routledge, str. 273-293.

- Kuhn, T. S. (1997): Struktura vědeckých revolucí. 1. vyd. Praha: OIKOYMENH.
- Volek, J., Jiráček, J. a Köpplová, B. 2006. Mediální studia: východiska a výzvy. Mediální studia, Praha: Syndikát novinářů ČR, I., 1., od s. 12-25.

7.10.2015 Vyučující: Marína Urbániková

3. Logika a design sociálně-vědného výzkumu.

Klíčová slova: účel výzkumu (explorativní, deskriptivní, explanační), použití výzkumu, časová dimenze výzkumu, logika výzkumu (dedukce, indukce), návrh a projekt empirického výzkumu, výzkumné téma, výzkumný problém, cíl výzkumu, kontext výzkumu, práce s literaturou, volba výzkumné strategie, výzkumné otázky, výzkumné hypotézy, operacionalizace, konceptualizace, indikátory

- Povinná literatura:
 - * Blaikie, Norman. 2000. Designing Social Research. Cambridge: Polity Press. Kap. 1.: Preparing Research Proposals and Research Designs, str. 12-34.
- Doporučená literatura:
 - Babbie, E. (1979): The Practice of Social Research. Second Edition. Belmont: Wadsworth Publishing Company. Kap. 5: Conceptualization and Measurement, str. 115-137, a kap. 6: Operationalization, str. 138-165.
 - Blaikie, N. 2000. Designing Social Research. Cambridge: Polity Press. Kap. 3.: Research Questions and Objectives, str. 58-71, kap. 5.: Concepts, theories, hypothesis and models, str. 128-182.
 - Davies, M.M. – Mosdell, N. (2006): Practical Research Methods for Media and Cultural Studies. Making People Count. Athens: University of Georgia Press. Kap. 2: What is your research question? Str. 17-32.
 - Disman, M. (1993): Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum. Kap. 4 „Jak si nakreslit plán“, str. 73-90.
 - Vaus, D.A. de. (1998): Surveys in social research. London: UCL Press. Kap. 2: Theory and social research, str. 11-26, kap. 3: Formulating and clarifying research questions, str. 27-44, a kap. 4: Developing indicators for concepts, str. 47-53.

14.10.2015 Vyučující: Marína Urbániková

4. Přehled hlavních kvantitativních, kvalitativních a smíšených výzkumných technik. Výběr vzorky, validita, reliabilita.

Klíčová slova: kvantitativní, kvalitativní a smíšený výzkum, metodologická triangulace, základní výzkumné metody a techniky, základní a výběrový soubor, parametr, statistika, reprezentativita, náhodný výběr (prostý náhodný výběr, systematický výběr, náhodný stratifikovaný výběr, vícestupňový náhodný výběr), nenáhodný výběr (technika sněhové koule, teoretický výběr, výběr typických případů, výběr kritických případů, účelový výběr), velikost vzorku, validita, reliabilita

- Povinná literatura:

- * Hendl, J. (2005): Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha: Portál. Kap. 2.: *Kvalitativní, kvantitativní a smíšený výzkum*, str. 45-63.
- * Deacon, D. et al. (1999): *Researching Communications. A practical guide to methods in media and cultural analysis*. London: Arnold. Kap. 3: *Selecting and Sampling*, str. 40-61.
- Doporučená literatura:
 - Babbie, E. (1979): *The Practice of Social Research. Second Edition*. Belmont: Wadsworth Publishing Company. Kap. 2: *Social Scientific Inquiry*.
 - Blaikie, Norman (2000): *Designing social research :the logic of anticipation*. Cambridge: Polity Press. Kap. 7 „*Methods for Answering Research Questions*“, str. 227-246.
 - Creswell, John W. (2003): *Research Design. Qualitative, Quantitative and Mixed Methods and Approaches. Second Edition*. London: SAGE. Kap. 1: *The Selection of a Research Design*, str. 3-21. Kap. 9: *Quantitative Methods*, str. 153-175.
 - Deacon, D. et al. (1999): *Researching Communications. A practical guide to methods in media and cultural analysis*. London: Arnold. Kap. 3: *Selecting and Sampling*, str. 40-61
 - Disman, M. (1993): *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. Kap. 6 „*Jak se to vlastně dělá*“, str. 120-138.
 - Silverman, David (2005): *Ako robiť kvalitatívny výzkum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar. Kap. 1 „*Čo je kvalitatívny výzkum?*“, str. 13-25.
 - Riffe, D. – Lacy, S. – Fico, F.G. (2005): *Analyzing Media Messages. Using Quantitative Content Analysis in Research*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers: New Jersey. Kap. 7: *Validity*. Str. 156-172.

21.10.2015 Vyučující: Kateřina Kirkosová

5. Kvalitativní textová analýza

Klíčová slova: diskurzivní analýza, kritická diskurzivní analýza (diskurz jako sociální praxe, intertextualita a interdiskurzivita, symbolická moc), kritická analýza metafor, korpusová analýza (korpus, konkordance, kolokace, klíčová slova, klíčová témata), konverzační analýza (replika, střídání replik, párové sekvence; princip kooperace, konverzační maximy)

Povinná literatura:

- přehled k východiskům, předpokladům a postupům CDA: Wodak, Ruth – Meyer, Michael. 2002. „*Critical discourse analysis: history, agenda, theory, and methodology*“. In Wodak, Ruth – Meyer, Michael (eds.). 2002. *Methods of Critical Dis-course Analysis*. London: Sage, pp. 1-33.

Doporučená literatura:

- kritická analýza metafor: Goatly, Andrew. 2007. „*Introducing metaphor*“. In Goatly, Andrew. 2007. *Washing the brain - metaphor and hidden ideology*. Amsterdam: John

- Benjamins Publishing Company.
- korpusová analýza (+ praktičtější typy, co zvažovat při výběru souboru printových článků a jak postupovat): Mautner, Gerlinde. 2002. „Analyzing Newspapers, Magazines and Other Print Media“. In Wodak, Ruth – Krzyzanowski, Michal (eds.). 2008. *Qualitative discourse analysis in the social sciences*. New York : Palgrave Macmillan, pp. 30-53.
 - konverzační analýza: Clayman, Steven – Heritage, John. 2002. „Basic ground rules: taking turns and "doing" news interview talk“. In Clayman, Steven – Heritage, John. 2002. *The news interview: journalists and public figures on the air*. Cambridge: Cambridge university press, pp. 95-149.

4.11.2015 Vyučující: Kateřina Kirkosová

6. Etnografický přístup v mediálních studiích: focus groups, hloubkové rozhovory, pozorování

Klíčová slova: etnografický přístup; rozhovory hloubkové, polostrukturované, strukturované; orální biografie; vědění jako preexistující nebo konstruované (metafory cestovatele vs. zlatokopa); focus group; pozorování; role výzkumníka, sebereflexe.

Povinná literatura:

- kombinace teoretických i praktických poznámek k terénnímu výzkumu, vedení hloubkových rozhovorů a focus groups: Lewis, Jane – Ritchie, Jane (eds.). 2003. *Qualitative research practice: a guide for social science students and researchers*. London: Sage, pp. 109-198.

Doporučená literatura:

- interpretace výzkumných rozhovorů: Abell, Jackie – Myers, Greg. 2008. „Analyzing Research Interviews“. In Wodak, Ruth – Krzyzanowski, Michal (eds.). 2008. *Qualitative discourse analysis in the social sciences*. New York : Palgrave Macmillan, p. 145-161
- interpretace focus groups: Krzyzanowski, Michal. 2008. „Analyzing Focus Group Discussions“. In Wodak, Ruth – Krzyzanowski, Michal (eds.). 2008. *Qualitative discourse analysis in the social sciences*. New York : Palgrave Macmillan, p. 162-181
- teoreticko-metodologické průniky diskurzivní analýzy a etnografie (včetně praktických ilustrací): Oberhuber, Florian – Krzyzanowski, Michal. 2008. „Discourse Analysis and Ethnography“. In Wodak, Ruth – Krzyzanowski, Michal (eds.). 2008. *Qualitative discourse analysis in the social sciences*. New York : Palgrave Macmillan, p. 182-203.

11.11.2015 Vyučující: Kateřina Kirkosová

7. Zakotvená teorie

Klíčová slova: zakotvená teorie, Grounded Theory, indukce, otevřené kódování, axiální kódování, selektivní kódování

Povinná literatura:

- přehledný a srozumitelný výklad zakotvené teorie, doplněno mnoha příklady (byť ne z mediálních studií, ilustrativní): Řiháček, Tomáš – Hytych, Roman. 2013. „Metoda zakotvené teorie“. In Řiháček, Tomáš a kol. 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, s. 44-74.

Doporučená literatura:

- podrobněji ke kódování (dílčí posuny v terminologii, nikoli v základní koncepci): Charmaz, Kathy. 2006. *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis*. London: Sage, pp. 42-71.

18.11.2015 Vyučující: Marína Urbániková

8. Survey. Obsahová analýza

Klíčová slova: survey, použitelnost techniky, omezení, formy distribuce, typy otázek, rizika zkreslení, konstrukce dotazníku, škálovací techniky, kritika survey, obsahová analýza (OA), možnosti aplikace OA, historie OA v mediálním výzkumu, design, výběr výzkumného souboru pro OA, formy obsahu a typy jednotek v OA, validita a reliabilita v OA, kritika OA

- Povinná literatura:
 - Vaus, D.A. de. (1998): *Surveys in social research*. London: UCL Press. Kap. 1.: The Nature of Surveys, str. 3-10.
 - Scherer, H. (2004) „Úvod do metody obsahové analýzy“, in Schulz, W. et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
- Doporučená literatura:
 - Bell, P. (2001): *Content Analysis of Visual Images*. In: Leeuwen, T. v. – Jewitt, C. (eds.): *Handbook of Visual Analysis*. London: Sage, str. 10-31.
 - Bryman, Alan. (2001): *Social research methods*. Oxford : Oxford University Press. Kap. 7 „Asking Questions“, str. 142-156.
 - Davies, M.M. – Mosdell, N. (2006): *Practical Research Methods for Media and Cultural Studies. Making People Count*. Athens: University of Georgia Press. Kap. 6: Instrument Design: the Questionnaire, str. 78-98.
 - Deacon, D. et al. (1999): *Researching Communications. A practical guide to methods in media and cultural analysis*. London: Arnold. Kap. 4: Asking Questions, str. 81-112.
 - Disman, M. (1998): *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. Kap. 7.: Kulhavý poutník, str. 139-177.

- Groves, Robert M. (2004): Survey methodology. Hoboken, NJ : J. Wiley.
- Neuendorf, K. A. (2002): The content analysis guidebook. London: SAGE. Kap. 2.: Milestones in the history of the content analysis, str. 27-40. Kap. 4 „Message units and sampling“, str. 71-94. Kap. 8 „Results and Reporting“, str. 167-182.
- Riffe, D. – Lacy, S. – Fico, F.G. (2005): Analyzing Media Messages. Using Quantitative Content Analysis in Research. Lawrence Erlbaum Associates Publishers: New Jersey. Kap. 1: Introduction, str. 4-9. Kap. 3: Designing a Content Analysis, str. 40-62. Kap. 4: Measurement, str. 64-82

25.11.2015 Vyučující: David Šmahel

9. Specifika kvantitativního sběru dat na internetu

Klíčová slova: internet jako nástroj zkoumání; online survey; výběr vzorku a reprezentativita online; problém online surveys – nevyplněné odpovědi a „response rate“; design online dotazníku; smíšené výzkumné metody; etika v online dotazování; praktické aspekty tvorby online dotazníků

Povinná literatura:

- Complementary Explorative Data Analyses: The Reconciliation of Quantitative and Qualitative Principles, Sudweeks, F., Simoff, S. J. (1999) in *Doing Internet Research*, pp. 29-55
- Overview: Online Surveys, Vehovar, V., Manfreda, K. L. (2008). *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 177 – 194

Doporučená literatura:

- Internet Survey Software Tools, Kaczmirek, L., (2008). *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 236 – 254
- Hewson, C. et al. (2003). *Internet Research Methods: A Practical Guide for the Social and Behavioural Sciences*. London: Sage.
- Fricker, S. et al. (2005) An Experimental Comparison of Web and Telephone Surveys. *Public Opinion Quarterly*, 370-392.
- SECTION 4: The Internet Survey. In Fielding, N., Lee, R. M., Blank, G. (2008) *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 236 – 254

2.12.2015 Vyučující: David Šmahel

10. Specifika kvalitativního sběru dat online

Klíčová slova: nová média v online kvalitativním výzkumu; online rozhovory (synchronní, asynchronní); hledání respondentů online; specifika online interakce; etické aspekty online kvalitativního výzkumu; ukázka procesu online výzkumu a jeho kódování.

Povinná literatura:

- Internet-based Interviewing, O'Connor, H., Madge, D., Shaw, R., Wellens, J. (2008). *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 271 – 289

Doporučená literatura:

- Mann, Ch., Stewart, F. (2000). *Internet Communication and Qualitative Research: A Handbook for Researching Online*. London: Sage.
- SECTION 5: Virtual Ethnography. In Fielding, N., Lee, R. M., Blank, G. (2008) *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 236 – 254

9.12.2015 Vyučující: David Šmahel

11. Etika výzkumu. Publikování a prezentace výsledků výzkumu.

Povinná literatura:

- The Ethics of Social Research. Hesse-Biber, S. N. (2010). In *The Practice of Qualitative Research*. Sage.

Doporučená literatura:

- The Belmont Report: Ethical Principles and Guidelines for the Protection of Human Subjects of Biomedical and Behavioral Research, The National Commission for the Protection of Human Subjects (1979), WWW: <http://www.hhs.gov/ohrp/policy/belmont.html>
- Mith, Deborah. (2003) Five principles for research ethics, APA, WWW: <http://www.apa.org/monitor/jan03/principles.aspx>
- Internet research ethics, Ess, Ch. M. (2012) in *Oxford Handbook of Internet Psychology*

16.12.2015 Vyučující: David Šmahel

12. Shrnutí všech témat, reflexe předmětu.

V závěrečném semináři se pokusíme shrnout a propojit probíraná témata do smysluplného celku. Proběhne také reflexe celého předmětu.

